

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

I løbet af 70'erne skete der på en række områder en omlægning fra statslige refusioner tilknyttet de enkelte foranstaltninger til generelle tilskud, der ikke er belagt med bindinger, og som af den modtagende myndighed derfor kan sidestilles med skatteindtægter. På det sociale område blev der gjort tilsvarende overvejelser, bl.a. i en arbejdsgruppe, nedsat i 1980, der skulle undersøge finansieringsforholdene på det sociale område. På baggrund af arbejdsgruppens betænkning, der bl.a. gennemgik forskellige hovedhensyn ved tilrettelæggelsen af finansieringsreglerne, blev der i 1985 fremsat lovforslag om ændring af nogle af finansieringsreglerne i bistandsloven. Lovforslaget, der blev vedtaget som lov nr. 262 af 6. juni 1985, trådte i kraft den 1. januar 1987.

Lovændringen indebar, at en række sociale udgifter, som tidligere blev afholdt af (amts-)kommunerne med refusion fra staten, overgik til fuld kommunal og amtskommunal finansiering. Ændringen berørte områder som dagforanstaltninger for børn og unge, institutioner for ældre m.v., hjemmehjælp og hjælpemidler, omsorgsarbejde m.v.

Med omlægningen har det været hensigten at give (amts-)kommunerne større handlefrihed på det sociale område, ligesom omkostningsbevidstheden ville blive tillagt større vægt, når den ansvarlige myndighed selv afholder omkostningerne ved den enkelte foranstaltning.

Omlægningen havde endelig til formål at fremme en finansieringsmæssig neutralitet mellem sammenhængende ydelser med henblik på at understøtte valget af de samfundsøkonomisk bedste løsninger.

Det var oprindeligt hensigten, at reglerne om finansiering af førtidspensionerne skulle have været ændret samtidig med henblik på at inddrage kommunerne i finansieringen af disse ydelser. Der blev imidlertid ikke fremsat forslag herom, da de kommunale organisationer ikke på dette tidspunkt ønskede ændringer på området. Men ifølge bemærkningerne til lovforslaget ville spørgsmålet blive taget op, hvis der senere viste sig behov herfor.

Der har efterfølgende været ført flere forhandlinger med de kommunale organisationer om omlægning af refusionerne for førtidspension og andre sociale ydelser. Det er sket bl.a. på baggrund af de (næsten) årlige aftaler, der indgås med de kommunale parter om den kommunale økonomi for de(t) kommende år.

Finansieringsreglerne, der fastlægger, hvem der skal afholde udgifterne ved en offentlig aktivitet og med hvilken procentdel, har således længe været genstand for drøftelser. Et tilbagevendende tema under disse drøftelser har været, om og i hvilket omfang finansieringsreglerne har indflydelse på omfanget af og niveauet for de forskellige sociale ydelser.

Interessen for en finansieringsomlægning skyldes såvel de tidligere regerings som den nuværende regerings ønske om at få en ensartet finansiering af de sociale overførselsindkomster, der i et vist omfang kan erstatte hinanden, og at få kommunerne inddraget i finansieringen af disse udgifter. Med ensartet refusionsprocent ønskes de faktiske omkostninger ved en given ydelse afspejlet, således at den måde, hvorefter finansieringen deles mellem forskellige offentlige myndighedsniveauer, ikke er afgørende for, hvilken ydelse der vælges. Hensynet til ansøgeren/modtageren får en øget vægt. Den kommunale medfinansiering af de sociale ydelser – set i forhold til finansieringen af de aktiverende foranstaltninger – skal samtidig øge interessen for at prioritere de forebyggende, arbejdsmarkedsrettede aktiviteter højt, således at ydelsesperioden begrænses mest muligt.

Siden de første drøftelser om finansieringsomlægning blev påbegyndt, er interessen for at anvende udgifterne til de passive, sociale ydelser på en mere aktiv og konstruktiv måde øget. Dette har bl.a. sammenhæng med, at flere forskningsundersøgelser har vist, at for personer, der har en arbejdssevne af et rimeligt omfang, er kontanthjælp og førtidspension ikke en god eller hensigtsmæssig måde at løse sociale problemer på. Udbetaling af sociale ydelser i selv forholdsvis begrænsede perioder medfører således en risiko for, at modtagerne gøres mere passive og fastlåste end den oprindelige årsag, den sociale begivenhed, egentlig gav grundlag for.